DEN VELSIGNEDE

En monolog for en skuespiller og en sanger av Tale Næss

den velsignede:

Hører du Zuhor. Hører du –

Hører du at jeg snakker til deg fra det døde treet. Fra den mørke stien.
Jeg skal ikke følge etter deg lenger.
Jeg skal ikke stå her og vente på deg.
Sitte ved senga di mens du sover. Det er snart over nå.
Snart er jeg helt borte.

Har jeg fortalt dere at jeg ble født taus?

Har jeg fortalt dere at den dagen jeg ble født så sprang kvinnene gjennom gatene mens de ropte: - Han er her, han er her, Allah være lovet, - og at min mor fikk Sheiken til å skrive rekker med Koranvers på en lang papirstrimle som hun rullet sammen og bar inne på kroppen så jeg skulle komme fort.

Jeg kom ikke fort.
Jeg lot vente på meg.

Min far var ingen tålmodig mann. Han gikk til arbeidet med bøyd hode og kom hjem igjen om kvelden med nakken like bøyd, men da jeg endelig ble født, lo han. Moren hans ble så forskrekket da han lo at hun veltet kaffekannen under frokosten, og i mange dager var det sånn. Han lo over morgenavisen, over kveldsmåltidet. Det hendte til og med at han vekket seg selv om nettene med den latteren, men jeg var taus. Jeg skrek ikke, sutret ikke, pludret ikke.

Ordene kom ikke til meg før jeg møtte deg, Zuhor. Lydene, luktene, alt kom med deg: Hendene dine i saltkaret, munnen din mot brødet, føttene dine på tempelplassen. For hvert skritt du tok kom ordene til meg. Nå vil jeg gi dem tilbake.
Se her.

Han kysser håndflaten og sender ordene i "hennes" retning.

Her har du ordene mine.
Jeg trenger dem ikke lenger.

Kort pause

Jeg har sett tiden Zuhor. Hvordan den folder seg ut og folder seg sammen igjen - som et laken som luftes en kjølig morgen, kanskje fra dette nabolaget eller fra en av blokkene på tempelhøyden.
Man kan stå i den hvitheten og se så langt man orker - og allikevel er det helt nært. Som om avstanden mellom et sandkorn og et hurtigtog ikke lenger utgjør noen forskjell, men nærmer seg hverandre. Som om sandkornet og hurtigtoget beveger seg med samme fart. Kommer fra - og skal til - ett og samme sted.

Det er rart med døden.
Du tror den skal frarøve deg livet, men så gir den deg livet tilbake.

Hører du meg der du står på stien med håndvesken din trukket opp under armen?

Hører du meg når jeg snakker til deg fra det døde treet?

Når jeg synger til deg fra en skjør morgen?

Jeg skal stå her.

Jeg er ikke alene.

Allah ser meg. Gud vær velsignet.

Jeg skal vente her. Jeg skal ikke følge etter deg lenger.

Gå hjem nå.

Det er så mye jeg skulle fortalt deg –

Alt det jeg har sett, Zuhor. Hvordan det ser ut fra denne siden: Hafez´ døtre springende mellom grønnsaksboder med appelsinsteiner i lommene.

Jeg kan se dem nå, Zuhor.

Se dem stå i lukten fra ristede kastanjer. Den ene et knapt hode høyere enn den andre.

Kvelden kommer og blir til en morgen natten allerede har innbakt i sin mage. Sommeren i munnen. Vinteren i øret. Slik toger tiden fram som skyer på en himmel der månen lurer inne i solens skjørtekant.

I Ramallah rister også de kastanjer.

I Jenin sitter en kvinne bøyd over en bylt på bakken. Ingenting er skjult for blikket mitt nå. Jeg vil rope til henne, men hun ser meg ikke, for alle vet at ingen kan snakke med og ingen kan se de døde.

I en landsby nær Nasaret står ei lita jente og ser på meg gjennom et

skyteskår. Hun holder en kopp melk i den ene hånden. Hun rekker meg koppen.

Jeg snakker til henne, hun forstår ikke arabisk.

Jeg forsøker meg på hebraisk, men hun forstår ikke hebraisk.

- Drikk melken din selv, sier jeg.

- Det er din. Det er din melk.

Hun har en gullenke rundt den ene armen.

- Det er din melk, sier jeg, men heller ikke hun hører. Springer bare barfot i det stive gresset, over den gjørmete gårdsplassen der det ligger en haug med kropper. En israelsk soldat står bøyd over dem. Han bruker geværløpet til å løfte på en arm, skyve på et hode, sånn manipulerer han med kroppene, legger dem ut på en rekke, kanskje for å telle dem, kanskje for å se hvor mange av dem som er kvinner og hvor mange av dem som er menn. Jeg vet ikke Zuhor, så jeg vender tilbake til deg. Vender tilbake til deg med viljen min og med blikket.

I skogbrynet står en hest og gresser.

Sånn er det.

Det har jeg sett.

Jeg har sett min egen fødsel. Jeg har sett kvinnene løpe gjennom gatene og juble over den. Jeg har sett deg gråte over graven min, kysse øynene mine slik du gjorde den første kvelden, og alt skjer om igjen og om igjen og alt skjer samtidig som om tiden var en lomme i et gigantisk forkle og denne lommen rommet alle ting. Hendelser vi har forlagt. Ting vi har grått over. Det milde lyset som faller og blir til et mørke over festbordet under Id.

Pause. Sang.

Han blir med i sangen. Sangeren slutter å synge. Han slutter å synge.

3 millioner shekel fikk jeg.

Det var et godt salg.

Vi gjorde gode foretninger du og jeg.

Fem dager etter var det over.

Tre menn dro meg inn i en svart varebil i Jeriko. De trykket ansiktet mitt inn mot skaisetet og rullet opp vinduene. Jeg skrek da bilen startet. Det var det siste jeg gjorde.

De slengte kroppen min til hyenene.

Ingen kom. Jeg lå der til hyenene hadde slikket øyenhulene mine tomme.

Skal jeg slutte?

Hva vil du at jeg skal gjøre?

Skal jeg ikke synge for deg?

Pause. Sang.

Hører du, det er noen som krangler –

Kjenner du lukten av stekt løk og kylling.

Husker du, da vi giftet oss – det var så tett mellom husene at vi kunne lukte hva folk hadde til middag. Morgenen nådde nesten ikke inn.

Zuhor.

Det er sant.

Alt jeg sier.

Jeg har gått langs kanten på det store, solfylte lakenet som er tida og så kom jeg til et stort fjell. Fra det fjellet kunne jeg se innsiden av mine egne hender som et landskap. Jeg kunne vandre i det landskapet, men jeg ville bare tilbake til deg.

Pause

Jeg har fortalt deg det før Zuhor, at jeg kom til verden taus.

Jeg har ikke mer å si.

Jeg har ingen ord tilbake.

Jeg har ventet på deg, her på stien.

Jeg har ventet på deg her. Ventet på å treffe deg, på å se deg her på stien til graven min. Vend hjem nå.

Gå bort fra meg.

Du skal ikke sørge over meg lenger.

Hører du, habibti?

Allah ser meg. Gud vær velsignet.

Da jeg ble født sprang kvinnene ut på gatene og ropte over seg.

De sprang fra hus til og hus: Han er her, han er her, ropte de. Nå har han kommet.

Fra jeg lærte å gå sprang ungene etter meg i gatene. De pekte, pirket meg i

siden, ville ta på meg.

De hvisket: Der er han, der er han! Den velsignede!

Gå hjem Zuhor.

Gå hjem nå til de milde lampene. Til kjøkkenet vårt og brødet og vinen og sengen. Snart skal du gifte deg med en annen. En vanlig mann. En som ikke synger og som ingen synger om. En barna lar være i fred.

Da jeg bare var noen dager gammel, bar far min meg ut porten fra gamlebyen, opp Oljeberget, opp de bratte trappene forbi olivenlundene i Getsemane.

Al Quds er vakker om kveldene. Den lyser, som du.

- Her, sa han. Dette er ditt. Dette er din jord, og under oss lå klippemoskeen og skinte, og da solen gikk ned var det som kuppelen brant og han løftet meg opp mot den brannen og sang:

- Her, sa han.

Han løftet meg opp og sa: Her. Her er han, - som om jeg var noe verden hadde ventet på, og så bar han meg ut på det vesle jordstykket. Den velsignede jorda som var hans, og som hadde vært hans far sin før det og som før det igjen var min bestefars farfars jord.

Sang/musikk

Han bar meg de 300 skrittene den ene veien, og de 220 skrittene den andre.

Han leste velsignelser over jorda, han leste velsignelser over meg, som om han ville binde jorda til knoklene mine, steinene til kjøttet mitt. Binde meg fast til den, grave meg inn i den, i den hellige grunnen som om den var meg og jeg var den og jeg gråt ikke.

Jeg kom til verden taus.

Jeg solgte min fars jord for 3 millioner shekel.

Alt jeg sier kommer fra din munn, Zohor. Først da jeg så leppene dine kom ordene til meg som druer. Saften av dem. Jeg var ikke meg før jeg så deg. Jeg var jord og min fars vilje -

Senere stod vi der på jordstykket og hånden din var kjølig og myk inne i lommen min.

Jeg holdt fast i den der inne og det var vinter og bråkaldt og solnedgangen farget heisekranene bak gamlebyen, bilene på parkeringsplassene, røyken fra trefningene i åssidene bakenfor. Den farget den muslimske gravplassen, den jødiske gravplassen, olivenlundene, kirkekuplene og korsene, - til øynene dine lyste som dem.

Bare jorda var sort.

Sort og hard av kulde.

- Alt dette, alt dette er ditt, sa faren min til meg, og jeg skrek ikke.

Den dagen jeg ble født klarte han ikke å slutte å le. De hadde ventet på meg så lenge. Moren min hadde bundet Koranvers mot kroppen, drukket urtebrygg og bøyd ryggen under fredagsbønnen som en tigger, og så kom

jeg. Jeg kom og han våknet om morgenen og lo. Han våknet midt på natta og lo. Så glad var han.

Jeg ler ikke.

Du ser på meg.

Du står på stien og ser på meg som om du visste at jeg var her.

- Se, her er hånden min!

Kanskje ser du skyggen av meg her inne i skyggene? Lurer du på om ansiktet mitt fortsatt er mitt?

Du pleide å le for oss begge. Hvor er latteren din nå Zohor?

- Kan hun ikke gi deg barn, konen din - så skaff deg en annen, pleide min far å si.

Han er død nå.

Jeg er født velsignet. Landet jeg eide er velsignet, den dagen jeg ble født er velsignet, den første avføringen i buksene mine, den første gangen jeg gikk på trynet i hønsemøkka utenfor min mormors hus er velsignet.

Det var bestemt sånn, sa de eldste. Alt var gjort klart for den dagen jeg skulle komme. Velsignelsen var noe jeg bare kunne flytte inn i. Jorda jeg eide var min uansett hvor tåpelig jeg var, uansett hvor mye jeg gjorde meg til for jentene i gata, for søsknene mine og torgkonene og naboens geiter. Jagde dem gjennom gatene, veivet med armene og sendte hundene på dem.

Ingenting gror der oppe.

Landet er urørt.

De sier alt har sin pris.

Det er sant.

Faren min var en sta mann. Ingen kunne kjøpe ham. Ingen shekel kunne gjøre det hellige landet om til jorbruksland eller boligblokker.

Når turistene passerte jordlappen, eller skoleungene, pilegrimene, settlerne – så de på det åpne feltet og måpte. De tenkte dollar. Det var i øynene deres. Alle visste hva den var verdt og alle visste hvem som eide den.

Åpent lende, sa de.

Muslimsk jord her oppe -

Ubenyttet.

Bare busker og kratt. Bare valmuer, noen oliventrær, gress, grus, steiner -

Millionærene fra de jødiske områdene i New York og Boston kom reisende til min fars butikk og bød over hverandre, men alle visste, som oss, at den ikke var vår til å selge. At den var Allahs. At det var vi som voktet over den og holdt den åpen så himmelen kunne møte jorden og jorden kunne møte himmelen.

Palestina var den. Et villniss var den.

Når en lå på ryggen i det stive gresset raste stjernene ned fra nattehimmelen som regn.

Du og jeg - der, min kjære -

Kort pause. Sang.

Derfra har vi sett jagerfly ta av og jødene begrave sine døde.

Derfra har vi sett busser fulle av turister skrense opp bakken. Turister som urinerte på den tørre jorda mi, snørrete palestinske unger som urinerte på den tørre jorda mi, skammagre katter som urinerte på den tørre jorda mi. Vi har sett tistler og ugress gro opp i regntiden, bli grønne og frodige, og så visne igjen.

Grå vintertåke legger seg over gamlebyen.

Det er fredag igjen.

Du står over maten.

Som vanlig tar jeg den smale snarveien bak de palestinske husene opp til jordstykket og skritter opp den vesle flekken - trehundre skritt den ene veien. 220 skritt den andre. Fem hus kunne den romme. Noen hektar durum i året. 50 oliventrær.

Hver fredag er den samme.

Etterpå kommer jeg hjem til deg tung i kroppen og i gangen lukter det stekt kjøtt og honningkaker.

Du vet at jeg kommer.

Du snur deg ikke. Jeg kysser nakken din.

Jeg er død nå.

Jeg kjenner ingen Gud.

sang - tema, men som instrumental

Tre menn dro meg inn i en svart varebil i Jeriko. De trykket ansiktet mitt inn mot skaisetet og rullet opp vinduene. Jeg skrek da bilen startet. Jeg var lykkelig da.

De slengte kroppen min til hyenene.
Ingen kom.

3 millioner shekel fikk jeg.
Jeg kunne fått mer.
Jeg holdt i penna med begge hender da jeg skrev under kontrakten.
Jeg angrer ikke.
Om nettene vokser jorda i munnen min. Den legger seg over hendene mine, kneskålene mine, trykker skuldrene mine ned i marken, legger seg i neseborene, øyenhulene og det blir mørkt og stille.

Sang ned.

Du er fri nå.

Jeg har ingen jord lenger.
Jeg solgte den.
Jeg solgte den til fienden.
Jeg har ingen jord, ingen Gud, ingen barn, ingen kone.
Gå!

Gå bort!

Ikke kom hit mer!

Finn deg en annen mann. En som kan gi deg barn, en fremtid.

Jeg har skrittet opp de 300 skrittene til den ene siden, og de 220 skrittene til den andre, for siste gang.
Jeg er kald. Jeg er død.
Månen er en skål og jeg drikker av den, men våkner like tørst. Sovner og våkner like tørst med speilbildet av deg i lommene mine.

Hører du Zuhor.
Gå hjem nå.
Jeg skal besøke deg om natten, når du sover. Jeg lover.
Gå hjem. Så kommer jeg gjennom vinduene med kveldsvinden, med lukten av støv og gress.

Kort pause

De kalte meg forræder, en overløper, en hund.
De sa jeg hadde solgt fedrelandet.
De presset munningen mot halsen på meg, men skuddet traff i nakken
De hadde lagt håndklær utover bilsetene på forhånd for å beskytte interiøret mot alt sølet.
De brydde seg ikke en gang om at jeg så ansiktene deres.
Snart vaier tre davidsstjerner fra fem pansrede hus på min bestefars farfars jord.

Jeg solgte den til en amerikaner for 3 millioner shekel. Veggene de skal reise er tykke. Dørene er laget av stål. Naboene spytter på porten når de passerer.

Jeg gjorde det for deg Zuhor. For deg.
Hver fredag ble nakken din smalere.
Når du bad hadde du vansker med å rette deg opp igjen. Jeg bøyde deg.
Jeg gjorde deg grå.
Det ble for mange gjentagelser.
Hører du hva jeg sier?

Det gikk ikke lenger.

sang opp - grunntema, men bare instrumental

Jeg kunne ikke lenger ligge ved siden av deg i mørket og høre deg ynke deg i søvne.
- Vi har ingen barn, ynker du.
- Jeg er barnløs.
Tror du ikke jeg vet hvordan du gråt når du trodde jeg ikke så det?
Du stod foran speilet og presser knyttneven mot mellomgulvet.

Det kunne ikke fortsette.

Jeg solgte jorda mi.
Jeg solgte min velsignelse.

Du skal gå til banken hver dag. Du skal stå ved skranken og be dem lese saldoen på kontoen vår om igjen og om igjen. Du står svakt framoverbøyd mens du holder hendene beskyttende mot magen.

Hvordan vet jeg det, spør du?

Jeg kan være her og alle steder.

Hundene lusker unna når jeg kommer.

Skyggene smuldrer opp når jeg går over gravplassen.

Jeg ser deg stå ved graven min:

- Din jævel – hva skulle du i Jeriko å gjøre? Det var en felle. Skjønte du ikke – Det var en felle.

Jeg ville kjøpe et barn til deg.

Alt kan kjøpes.

Hva skal man med jord når ingenting vokser?

Vi skulle til Amerika.

- Jeg skal ta deg med til Amerika – hvisket jeg ned i håret ditt og brystene dine var som ivrige valper under hendene mine, tunga en liten fugl. Tunga som slikket mørke sanger opp fra lårene dine, fra magen og brystet, fram og opp og ut gjennom munnen til de levde mellom oss –

- Jeg elsker deg, jeg elsker deg, jeg elsker deg –

Kildevannet er kaldt og klart i Jeriko. Lufta het.

Vi kjørte ned i Jacobs bil.

Det var meg, to av vennene til Jacob og onkel Abu Hisham.

Vi skulle møte en mann. Han skulle hjelpe meg med papirene.

Jeg hadde ikke mer å si. Ordene hadde forlatt meg igjen.

Nå har jeg ingen papirer.

Lufta blåser rett igjennom meg. Jeg er en vimpel, en skjorte på en snor.

Ser du meg kjære?

Gå hjem nå.

Gå hjem til grytene. Husk å salte maten. Ikke la sengene bli stående uredde. Ikke stå, slik du pleier, foran fortrukne gardiner mens du snakker lavt med deg selv.

Alt vokser.

To små jødiske barn vil snart gå inn de pansrede dørene i de nybygde hjemmene sine. Før de går inn, skritter de opp jordstykket husene er bygget på. 300 skritt den ene veien. 220 den andre.

Klippemoskeen lyser i solen.

Jeg har ingen papirer, ingen barn, ingen Gud.

De stoppet oss i veikanten, rullet ned vinduene og ba meg sette meg inn i bilen. Jeg så på hendene deres, våpnene. Jeg ba ikke for meg. Jeg er født velsignet. Jorda jeg eide var min bestefars farfars jord. Profeten har kysset den. Velsignet være hans navn.

Vi skulle til Amerika.

Jeg skulle kjøpe et barn til deg. Du skulle få et barn i armene, ved brystet, i parkene og jeg skulle le meg inn i søvnen, våkne av latter, le inn i ansiktet ditt til bønnene, alle årene med bønner, var ledd ut av det.

Doktoren sa det ikke var noe galt med deg, Zuhor - hører du?

Hører du!

Det var meg.

Det er jeg som -

Jeg kan ikke -

Gå hjem og sett på tevann. Ta rødt på leppene. Sort på øynene.

Når kvelden kommer skinner øynene dine som korsene på den kristne kirkegården.

Finn fram Koranen.

Finn fram urtene; mynte, salvie og store bunter av meriam.

Jeg kom til verden taus.

Jeg forlot den like taus.

Tungen din var den stemmen som sang i meg.

Gå hjem nå?

Du nøler.

Går du?

Det er fint.

Jeg blir stående her en liten stund til.

Allah ser meg. Gud vær velsignet.

Noen ganger er det som om jeg har gått meg vill.

Det er så stille her.